

การเรียนรู้ดนตรีด้วยแนวทางการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจ
สังคมพหุวัฒนธรรมและพหุชาติพันธุ์ กรณีการเรียนรู้จะกะเล็มปัง ระยะสั้นของนักศึกษาแลกเปลี่ยน
AN INCLUSIVE MUSIC LEARNING FOR AN UNDERSTANDING DEVELOPMENT
OF MULTICULTURE AND MULTIETHNIC: A CASE OF *CAKLEMPONG* MUSIC TEACHING
ON A SHORT-COURSE PROGRAMME FOR EXCHANGE STUDENTS

จรรย์ กาญจนประดิษฐ์,¹ ชยติ ทศนวงศัรวรา,² นันทิกา นทีธร^{*3}

¹คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น ประเทศไทย

²สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปทุมธานี ประเทศไทย

³โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Jarun Kanchanapradit,¹ Chayuti Tassanawongwara,² Nunthika Nateetorn^{*3}

¹Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand

²Institute of East Asian Studies, Thammasat University, Pathum Thani, Thailand

³Srinakharinwirot University: Prasarnmit Demonstration School (Elementary), Bangkok, Thailand

Received 27/03/2025, Revised 04/04/2025, Accepted 29/04/2025

บทคัดย่อ

ที่มาและวัตถุประสงค์ : ความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมและพหุชาติพันธุ์ของประเทศมาเลเซียถือกำเนิดขึ้นชัดเจนภายหลังลัทธิอาณานิคมนิยมหรือการประกาศเอกราชของสหพันธรัฐมาลายา เมื่อ ค.ศ. 1957 สิ่งสำคัญที่มารวมตัวกันในนามของชาติที่กำเนิดขึ้นใหม่ในนามประเทศมาเลเซียคือความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในส่วนของภาษา ศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม ด้วยลักษณะที่มีความแตกต่างโดยมีพลเมืองหลักคือชาติพันธุ์มลายูและศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นประชากรสำคัญเกินกึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศ ดนตรีเป็นวัฒนธรรมที่จับต้องมิได้ แต่มีพลวัตและส่งผลกระทบต่อลักษณะและการจัดการวัฒนธรรม เมื่อความแตกต่างหลากหลายจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันและจัดการอย่างลงตัว พลวัตทางดนตรีเป็นส่วนสำคัญและมีส่วนร่วมในการผสมผสานเข้าทางวัฒนธรรม บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการใช้ดนตรีพื้นถิ่นเพื่อสนับสนุนแนวทางการศึกษาแบบเรียนรวม (inclusive learning) กรณีประเทศมาเลเซียโดยใช้ดนตรีจะกะเล็มปัง (*Caklempong*) เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความตระหนักรู้เรื่องพหุวัฒนธรรมและพหุชาติพันธุ์ การศึกษาจัดการศึกษาแลกเปลี่ยน (mobility program) เริ่มต้นในยุโรปในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 สาเหตุจากการขยายตัวของประชากรยุโรปและผู้เข้าสู่อะบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีเพิ่มมากขึ้น ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในการจัดการศึกษาข้ามสถาบันและข้ามชาติ

วิธีการศึกษา : ในบทความวิชาการนี้ศึกษาด้วยวิธีการค้นคว้าเอกสารจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ของประเทศมาเลเซียและเอกสารทางดนตรีโดยเฉพาะดนตรีจะกะเล็มปัง โดยใช้การพรรณนาเพื่อให้เห็นสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศมาเลเซียตลอดจนความเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม เงื่อนไขและความแตกต่างระหว่างชาติพันธุ์ สู่การนำเสนอดนตรีในฐานะดนตรีชาติพันธุ์สู่การเป็นดนตรีเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ที่อยู่ทั้งในและนอกวัฒนธรรมประเทศมาเลเซีย อีกทั้งผ่าน

* Corresponding author, email: nunthikan@ppip.prathomswu.ac.th

การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต ผ่านการวิเคราะห์เชื่อมโยงแนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวม และประยุกต์กรอบความคิดที่เชื่อว่าวัฒนธรรมไม่มีจุดศูนย์กลางจากวัฒนธรรมหลัก โดยจำแนกที่มีระดับพหุฐานและพหุฐานชั้นสูง

ผลการศึกษา : การสร้างหลักสูตรระยะสั้นที่มีดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของนักศึกษาแลกเปลี่ยนของคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมาลาया เป็นการเปิดโอกาสทางความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนต่างวัฒนธรรมเข้ามาเรียนรู้และสัมผัสจากการปฏิบัติจริง และการลงมือเรียนดนตรีไม่ว่าจะมีพื้นฐานทางดนตรีหรือไม่ก็ตาม การเข้าไปมีส่วนร่วมจากการปฏิบัติดนตรีทำให้นักศึกษาซึมซับและรับรู้ในรายละเอียด เข้าใจถึงลักษณะทางดนตรีผ่านรูปลักษณะของเครื่องดนตรี สังคีตลักษณะ และบทเพลง การจัดกิจกรรมดนตรีและการแสดงผลงานทางดนตรีที่ไม่ใช่ดนตรีในวัฒนธรรมตนเองทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ดนตรีจะกล่อมปงเป็นดนตรีที่เรียนรู้ได้ไม่ยาก เนื่องจากเป็นกลุ่มเครื่องดนตรีประเภทเครื่องกระทบ ในวงดนตรีมีทั้งเครื่องประกอบจังหวะและเครื่องดำเนินทำนอง อีกทั้งการที่นักศึกษาแลกเปลี่ยนได้ใช้องค์ประกอบทางวัฒนธรรมอันเกี่ยวเนื่องกับดนตรี อาทิ เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ และพิธีการในการแสดงดนตรี ล้วนเป็นการเปิดมิติในการเรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมผ่านมิติทางดนตรี

บทสรุป : การศึกษาดนตรีจะกล่อมปงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบการเรียนรู้แบบเรียนรวมโดยใช้ดนตรีเป็นสื่อการเรียนรู้ นักศึกษาที่เข้าร่วมมีความเข้าใจเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมเข้าใจตัวตนและสังคมอื่น ๆ การใช้ดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ส่งผลต่อทั้งกลุ่มนักศึกษามาเลเซียที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมรวมถึงนักศึกษาต่างชาติในการสร้างความเข้าใจในความเป็นพหุวัฒนธรรมของประเทศมาเลเซียที่มีลักษณะเฉพาะการใช้หลักสูตรแลกเปลี่ยนระยะสั้นเรียนรู้ดนตรีแบบเรียนรวมมีคุณประโยชน์สำคัญ 2 ประการ คือ การทำให้นักศึกษาในประเทศมาเลเซียที่เป็นคนกลุ่มใหญ่และคนกลุ่มน้อยใช้ดนตรีเป็นพื้นที่เรียนรู้ร่วมกัน และการทำให้นักศึกษาต่างชาติสามารถทำความเข้าใจวัฒนธรรมทางดนตรีของมาเลเซียรวมถึงเข้าใจลักษณะของสังคมมาเลเซียที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสู่การตระหนักรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จะกล่อมปงช่วยพัฒนาความเข้าใจและตระหนักรู้ 3 ด้าน คือ ด้านดุริยางคศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ และด้านศึกษาศาสตร์ โดยวางอยู่บนฐานพหุวัฒนธรรมดนตรีศึกษา ตอบโจทย์ความเข้าใจในความหลากหลายเพื่อส่งเสริมเอกภาพของชาติ และพัฒนาการนำดนตรีประจำถิ่นมาใช้เพื่อลดอกติทางชาติพันธุ์และเพิ่มการโออบรับความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์

คำสำคัญ : การศึกษาแบบเรียนรวม / พหุวัฒนธรรม / ดนตรีจะกล่อมปง / การเรียนดนตรีระยะสั้น / นักศึกษาแลกเปลี่ยน

Abstract

Background and Objectives: The emergence of multicultural and multiethnic characteristics in Malaysia is clearly evident from the period of Malaya under Western colonization in Southeast Asia. This phenomenon likely began concurrently with the nation-building process that took place when Malaysia gained independence in 1957. As the nation developed, Malaysia was formed through its diversity and differences in languages, religions, ethnicities, and cultural aspects. Moreover, the diverse elements of Malaysia are primarily anchored in the Malay culture and Islam, which form the majority among the populace. Music serves as an intangible cultural heritage with dynamic influence. It is essential to manage culture effectively, ensuring that diversity coexists harmoniously in a cultural, social, and peaceful manner. Music possesses a unique ability to adapt and is capable of blending with other evolving musical traditions. This academic article aims to examine

the utilization of local music plays a vital role in encouraging an inclusive learning environment. In Malaysia, *Caklempong* serves as an example of how music can be used to promote cultural awareness, embracing both multiculturalism and multiethnicity. Furthermore, an educational management approach that incorporates mobility programme was introduced in Europe during the 19th century due to the expansion of the European population and the increasing number of Europeans pursuing higher education. Additionally, the mobility programme has been effectively implemented in education, facilitating collaboration across institutions and nations.

Methods: This academic paper explored Malay history through a documentary study, utilizing various books, articles, and sources, while also reviewing numerous documents focused specifically on *Caklempong* music. The paper has been composed in a narrative style to illustrate the social and cultural aspects of Malaysia, along with its multicultural society. It also addressed the conditions and variations among different ethnic groups. The music, originating from ethnic traditions, is presented as a means of enhancing the understanding of both internal and external music cultures. Furthermore, this paper included data collection through observational methods. The analysis was conducted by applying a framework of inclusive learning and adapting conceptual components with a non-centric cultural approach, transitioning from a beginning multi-centric view to a more advanced multi-centric perspective.

Results: Organizing a short-course programme on music for exchange students offers a valuable experience, allowing participants from diverse cultures to come together in a practical way. Engaging in music serves as an effective means for students to connect, regardless of their musical experience. The hands-on approach enables students to immerse themselves in the intricate cultural aspects of music by engaging with instruments, different musical forms, and songs. Additionally, new understanding and knowledge are developed by organizing musical activities that are outside their usual cultural context. *Caklempong* is not so hard to learn since it consists of both membranophone and idiophone instruments in an ensemble. The various elements of cultural components in a performance, such as costumes and accessories, are also crucial for understanding culture. The ceremonial process of performing music is significant in learning about diverse musical cultures.

Conclusions: The paper explored the use of *Caklempong* music as a resource for educational design in inclusive learning, focusing on music as a medium for learning. The participants in the program are expected to cultivate self-awareness and gain insights into various cultures within different social contexts. Utilizing music in the teaching of inclusive learning effectively helps Malaysian students appreciate their multicultural society. On the other hand, international students also gain a deep understanding of the distinctiveness of multicultural and multiethnic issues in Malaysia. The implementation of a short-course program for music education in an inclusive learning offers two key advantages: the opportunity for most Malaysian students, both majority and minority, to learn music collaboratively, and the chance for foreign exchange students to engage with Malaysian culture through music, thereby gaining insight into the country's diverse values and

multicultural society. The traditional music known as *Caklempong* assists in fostering understanding and recognition of differences through 3 phases; musical perception, social perception, and educational perception. Moreover, this educational framework is rooted in multicultural music education. Incorporating local music into inclusive learning may enhance the understanding of unity amidst diversity within the nation. Additionally, the integration of local music stimulates efforts to diminish ethnic biases and promote human equality.

Keywords: Inclusive Learning / Multiculture / *Caklempong* / Short-course Programme / Exchange Students

บทนำ (Introduction)

ความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดจากพื้นฐานทางศาสนา ชาติพันธุ์ และภาษา โดยเป็นศูนย์รวมของศาสนาหลักทั้งฮินดู พุทธ อิสลาม คริสต์ และลัทธิขงจื้อ แต่สิ่งที่เป็นสดมภ์หลักทางความเชื่อของคนในภูมิภาคนี้คือสิ่งศักดิ์สิทธิ์พื้นถิ่น โดยภายหลังได้รับการนิยามด้วยคำศัพท์แบบตะวันตกว่า animism โดยมีแนวโน้มที่จะพาให้เข้าใจไปว่าเป็นลัทธินับถือภูตผีปีศาจ ซึ่งเป็นความคิดที่พลาดในการมองความเชื่อพื้นถิ่นที่มีความซับซ้อน อนึ่ง ความแตกต่างหลากหลายในส่วนของชาติพันธุ์ ภาษา ส่งผลร่วมต่อพฤติกรรมทางภาษา ประเพณี โครงสร้างสังคม ระบบเครือญาติ ผลิตสร้างผ่านสิ่งต่าง ๆ อาทิ สถาปัตยกรรมสถาน นาฏกรรม และดุริยางคกรรม¹ ในกรณีประเทศมาเลเซีย โดยพื้นฐานทางสังคมมีความครอบคลุมความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของประเทศ เห็นได้จากความเป็นพหุชาติพันธุ์ด้วยการจัดโครงสร้างทางสังคมแบบมีชาติพันธุ์หลักหรือภูมิบุตร (Bumiputera) ประกอบด้วยคนมลายู คนพื้นเมืองเผ่าต่าง ๆ ในรัฐซาบะฮ์ (Sabah) และรัฐซาราวะก์ (Sarawak) และชนเผ่าที่อาศัยอยู่บนแผ่นดินมาเลเซีย ภาคพื้นทวีป อีกทั้งยังรวมคนจีน อินเดีย และคนที่มีความเชื่อชาติยุโรปและเอเชีย (Eurasian) จำนวนหนึ่ง โดยความหลากหลายทางชาติพันธุ์นำมาซึ่งความเป็นพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะดนตรีที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมการเมืองของประเทศ ในช่วงปลายของคริสต์ศตวรรษที่ 20 ความเป็นรัฐของมาเลเซียได้พยายามสร้างแนวนโยบายเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างทางวัฒนธรรม และปฏิรูปวัฒนธรรมแห่งชาติจากการสร้างกระแสทางวัฒนธรรมที่มีความเป็นรัฐชาติผ่านการจัดลำดับทางศิลปกรรมเป็นส่วน ๆ อาทิ ขนบดั้งเดิม (classical) พื้นถิ่น (folk) ผสานความเชื่อ (syncretic) สมัยนิยม (popular) และร่วมสมัย (contemporary) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประชากรพหุชาติพันธุ์²

ลักษณะสำคัญของการดนตรีในประเทศมาเลเซียคือการที่มีการผสมผสานเข้าทางวัฒนธรรมทั้งเก่าและใหม่ กล่าวคือ อิทธิพลการรับเข้ามาของดนตรีจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น อินเดีย เอเชีย อาหรับ และผู้อพยพในกลุ่มประเทศเอเชีย³ รูปแบบและการรวมเข้าของวัฒนธรรมดนตรีดั้งเดิมแบบฉบับมลายูมืองค์ประกอบทางดนตรีและการแสดงของตะวันตก อาทิ บังซาวัน (Bangsawan - Malay opera) แสดงออกมาจากกระสวนจังหวะและทำนอง เครื่องดนตรี การนำเสนอการแสดงและรูปแบบ⁴ เนื่องจากทางภูมิศาสตร์มาเลเซียแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนดินแดนที่เรียกว่ามาเลเซียภาคพื้นทวีปที่อยู่ติดกับประเทศไทยทาง

¹ Artur Simon, "Southeast Asia: Musical Syncretism and Cultural Identity," *Fontes Artis Musicae* 57, no. 1 (January-March 2010): 23.

² Tong Soon Lee, "The Music of Malaysia: The Classical, Folk, and Syncretic Traditions SOAS Musicology Series by Patricia Matusky and Tan Sooi Beng," *The World of Music* 47, no. 2 (2005). 167-168.

³ Tan Sooi Beng, *Bangsawan: A Social and Stylistic History of Popular Malay Opera* (Singapore: Oxford University Press, 1997), 8.

⁴ Gerald Groemer, "The music of Malaysia: The Classical, Folk, and Syncretic traditions by Patricia Matusky and Tan Sooi Beng," *Asian Folklore Studies* 63, no. 2 (2004): 346-347.

ทิศใต้ และมาเลเซียภาคพื้นสมุทรที่อยู่บนเกาะขนาดใหญ่คือเกาะบอร์เนียวหรือกาลิมันตัน ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ร่วมของ 3 ประเทศ คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทั้งเชิงพาณิชย์และวัฒนธรรมมาแต่ครั้งอดีตกาล อิทธิพลภาคพื้นสมุทรระหว่างอินโดนีเซียและมาเลเซียแลกเปลี่ยนกันอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในวัฒนธรรมดนตรีที่นับว่าเป็นดนตรีในชนบทหลักของมาเลเซียนอกเหนือจากกาเมลันมลายูแล้วก็คือ **จะกะเล็มปง (Caklempong)**

จะกะเล็มปง (Caklempong) เป็นวงดนตรีเครื่องเคาะโลหะประเภทฆ้องมีปี่มและเครื่องดนตรีประเภทเครื่องซิ่งด้วยหนัง เมแกน คอลลินส์ (Megan Collins) เชื่อว่าในราวคริสต์ศตวรรษที่ 13 ชนชาวมินังกาเบา (Minangkabau) ทางสุมาตรา ตะวันตกอพยพเข้ามาในพื้นที่รีเยา (Riau) และจามบี (Jambi) และย้ายเข้าสู่มะละกา (Malacca) ช่วงนี้ได้ลงหลักปักฐานบนภาคพื้นทวีป จากนั้นในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้ก่อตั้งระบอบการปกครองในรูปแบบสุลต่านและสถาปนานครขึ้น ปัจจุบันเรียกว่า รัฐเนอการีเซมบิลัน ทั้งยังมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับบรรพบุรุษมินังกาเบา ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในเขตการปกครองของประเทศอินโดนีเซีย โดยในเขตนั้นเรียกดนตรีชนิดนี้ว่า ตาเล็มปง (*Talempong*) เมื่อดนตรีดังกล่าวได้รับการสนับสนุนอย่างมากในรัฐเนอการีเซมบิลัน มีรูปแบบและชนบทที่แตกต่างไปจากแหล่งที่มา กล่าวคือ ในส่วนของ**จะกะเล็มปง**ถือเป็นดนตรีในชนบทสำคัญใช้ในพิธีแต่งงานและการเฉลิมฉลอง ดนตรีรูปแบบนี้คือชุดฆ้องที่วางอยู่ในรางไม้และมีเครื่องประกอบจังหวะซิ่งด้วยหนัง มีความละม้ายกันแพร่กระจายอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะภาคพื้นสมุทร อาทิ กุลินตัง (Kulintang) จากหมู่เกาะมินดาเนา (Mindanao) ประเทศฟิลิปปินส์⁵ ในสังคมปัจจุบันหากนับเอาความเป็นเมืองกัวลาลัมเปอร์เป็นเขตปกครองประเภทเมืองหลวงของมาเลเซีย ดังนั้น**จะกะเล็มปง**ซึ่งเป็นตัวแทนดนตรีจากต่างรัฐถือว่าเป็นดนตรีที่มาจากเขตอื่น ทว่าการดนตรีของประเทศมาเลเซียมีความผสมผสานและซับซ้อนในเชิงความเป็นดนตรีศูนย์กลาง

หากพิจารณามิติทางดนตรีและความเป็นพหุวัฒนธรรมดนตรีและพหุชาติพันธุ์นั้น มาเลเซียหลังการประกาศเอกราช (ค.ศ. 1957) จากเจ้าอาณานิคมอังกฤษ ได้มีการปรับตัวอย่างมากทั้งในเรื่องความหลากหลายของประเทศที่ก่อตัวขึ้นใหม่จากระบบนครรัฐ ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลังจากอิสรภาพตามแนวทางของโลก การก้าวสู่ยุคสมัยใหม่และการจัดการของรัฐบาลแบบใหม่ที่ต้องตระเตรียมความพร้อม มาเลเซียในฐานะประเทศที่มีกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์ไม่สามารถทำให้ประชากรต่างชาติพันธุ์ ต่างศาสนา ต่างวัฒนธรรม และต่างภาษา กลืนกลายยอมรับอัตลักษณ์ของชาติได้อย่างเดียวกัน ดังนั้นการสร้างบูรณาภาพบนความหลากหลายมีความสำคัญในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่าง รัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับทุกชาติพันธุ์ซึ่งถือว่าเป็นพลเมืองของชาติอย่างดี ในมิติดนตรีมาเลเซียถือได้ว่าประสบความสำเร็จในการอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ดนตรีของแต่ละชาติพันธุ์อย่างยิ่ง กล่าวคือ มีบูรณาภาพ 3 ระดับ การให้ดนตรีของคนแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์สามารถแสดงออกทางดนตรีเพื่อแสดงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ได้ผ่านภาษาและศาสนา การสร้างความสัมพันธ์ทางดนตรีระหว่างชาติพันธุ์โดยเปิดโอกาสให้เกิดการข้ามชาติพันธุ์และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันผ่านดนตรี และการสร้างความยอมรับความแตกต่างผ่านมิติทางดนตรีและอยู่ร่วมกันโดยคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายสู่อัตลักษณ์แบบองค์รวม⁶ ความแตกต่างและระดับชั้นทางสังคมไม่สามารถทำให้เกิดเอกภาพสมบูรณ์แท้ได้ทั่วถึง ดนตรีจึงไม่ใช่พื้นที่ของประชาคมพหุชาติพันธุ์ในจินตนาการเพื่อขจัดปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรม แต่สามารถเป็นพื้นที่ร่วมของความเข้าใจทางสังคมได้ในระดับที่ส่งเสริมความคิดเห็นแตกต่าง เสียงของดนตรีจึงมีคุณค่าต่อการเรียนรู้และถ่ายทอดทั้งในแง่สุนทรียภาพและแง่สังคมศาสตร์

⁵ Megan Collins, "Bongai in Tanjong Ipoh, Negari Sembilan," *Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society* 75, no. 1 (282) (2002): 104.

⁶ Chayuti Tassanawongwara, "Integrity on Diversity: the Malaysia's Cultural Pluralistic Music," *Journal of Music and Performing Arts, Khon Kaen University* 5, no. 3 (September-December 2023): 63-64. (in Thai)

บทความนี้เสนอประเด็นเพื่อความเข้าใจการเรียนรู้ดนตรีเพื่อเข้าใจลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรมและพหุชาติพันธุ์ของประเทศมาเลเซีย ความเข้าใจดังกล่าวได้รับการถ่ายทอดผ่านการเรียนดนตรีและการใช้ดนตรีเป็นสื่อในการเรียน สิ่งที่น่าสนใจคือระดับความเข้าใจของผู้คนในชาติและการสร้างความเข้าใจพหุลักษณะทางสังคมของประเทศมาเลเซียของผู้เรียนในฐานะบุคคลภายนอก (ต่างชาติ) กระบวนการเรียนรู้และการสร้างความเข้าใจผ่านการปฏิบัติดนตรีผ่านการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Learning) เป็นฐานสำคัญในการนำเสนอแนวทางการศึกษา

เนื้อหา (Body of Text)

แนวทางการศึกษาแบบเรียนรวมและความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (Inclusive Learning and Multicultural Society)

ปัญหาเรื่องพหุวัฒนธรรมและความแตกต่างทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นในดินแดนที่มีผู้อพยพ และทวีความสำคัญเมื่อผู้อพยพกลายเป็นประชากรหลักของพื้นที่ ในกรณีของออสเตรเลียถึงแม้ว่าจะมีนโยบายลดบทบาทของความเป็นกระแสหลักในวิถีทางวัฒนธรรม แต่สิ่งสำคัญคือการแบ่งแยกกลุ่มชน อาทิ ชาวพื้นถิ่นที่ถือเป็นชนกลุ่มน้อย และกลุ่มคนอพยพที่เป็นชนกลุ่มใหญ่ สิ่งสำคัญคือการขาดความตั้งใจและความพยายามอย่างต่อเนื่องในการพัฒนา ยิ่งไปกว่านั้นการเปลี่ยนผ่านระหว่างข้อกังวลความสัมพันธ์ของคนชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นเรื่องระดับชั้นทางการศึกษาที่เป็นชนชั้นใหม่ (educated-labeled 'the new class') ซึ่งเติบโตขึ้นและดูเหมือนว่าจะมาพร้อมกับปัญหาเรื่องการอพยพของคนกลุ่มอื่น ๆ⁷ ในปัจจุบันนักการศึกษาเล็งเห็นถึงภาวะความแตกต่างระหว่างบุคคลและความแตกต่างที่เป็นภาพรวมของสังคมที่ส่งผลต่อการศึกษาและการเรียนรู้ สิ่งสำคัญคือการพยายามพัฒนาคุณภาพของการศึกษาที่เป็นแนวความคิดหลักในระบบการศึกษาโดยเฉพาะในระบบโรงเรียนและสถาบันการศึกษา และในโลกร่วมสมัยที่ผู้คนสามารถเดินทางข้ามซีกโลกเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน สิ่งสำคัญคือประสบการณ์การเรียนรู้และโอกาสทางการเรียนรู้ที่มีพื้นที่ที่แตกต่างและหลากหลาย ในพื้นที่แห่งการศึกษา (educational space) ย่อมเป็นศูนย์รวมของพหุลักษณะทั้งชาติพันธุ์ ระดับชนชั้นทางสังคมและเพศ จึงเป็นหน้าที่หลักของการศึกษาในส่วนของระบบและสถาบันที่ต้องสร้าง 'พื้นที่ส่วนกลาง' เพื่ออำนวยความสะดวกและความแตกต่างและหลากหลายและต้องโอบรับความเป็นพหุลักษณะของปัจเจกและองค์รวมแสดงออกผ่านอัตลักษณ์และสะท้อนความไม่เสมอภาค⁸ ความสอดคล้องกับของประเด็นเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสังคมที่จำต้องอาศัยอยู่ในรูปแบบพหุวัฒนธรรมที่มีต้นทางจากพหุชาติพันธุ์ การศึกษามีส่วนอย่างมากต่อการพัฒนาความคิดและทัศนคติของคนในสังคม

การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ได้รับการกล่าวถึงในหลายประเทศมาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2533 (ค.ศ. 1990) เพื่อมุ่งพัฒนาความสำเร็จทางการศึกษาในภาพกว้างของประชากรโลก ประเด็นเรื่องการศึกษาแบบเรียนรวมได้รับการพัฒนาและขยายกรอบความคิดมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นภายใต้ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จึงมิได้กำหนดกรอบเพียงเฉพาะเรื่องความเท่าเทียมทางการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเท่านั้น แต่หมายรวมถึง “การศึกษาเพื่อปวงชน” (Education for All) ในที่ประชุมสมัชชาองค์การนาชาตืออย่าง The UN Conventional on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) เมื่อปี พ.ศ. 2533 ที่ประเทศไทย บรรลุข้อตกลงร่วมกันภายใต้ปฏิญญา “การศึกษาเพื่อปวงชน” (Education for All) ทุกรัฐบาลของประเทศสมาชิกต้องจัดให้มีระบบการศึกษาแบบเรียนรวมในการศึกษาทุกระดับ

⁷ Andrew Markus, "Attitudes to Multiculturalism and Cultural Diversity," in *Multiculturalism and Integration: A Harmonious Relationship*, ed. Michael Clyne and James Jupp (Canberra: ANU Press, 2011), 90-91.

⁸ Ghazala Bhatti, "Social and Educational Inclusion in Schools and Their Communities," In *Education for Democratic Intercultural Citizenship*, ed. Wiel Veugelers, (Leiden: Brill, 2019), 63, 66.

การเข้าถึงการศึกษาของเด็กทุกคนทั่วโลก ความเสมอภาคทางการศึกษาของทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่⁹

จากการคำนึงถึงหลักความเสมอภาคทางสังคม ความเท่าเทียม และสิทธิมนุษยชนเป็นการจัดการและพัฒนาสภาพแวดล้อมเชิงกายภาพของโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับและทุกคน¹⁰ การศึกษาแบบเรียนรวมถือเป็นแนวเคลื่อนไหวของโลกการศึกษา (global movement) ที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองนักเรียนที่ถูกผลักออกไปจากกลุ่มอันเนื่องมาจากความแตกต่างของพวกเขาเหล่านั้น ทั้งในแง่ของความบกพร่องทางการเรียนรู้ เชื้อชาติ ภูมิหลังทางชนชั้น และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ จึงเป็นเรื่องใหญ่ทั้งในส่วนระดับชาติและนานาชาติ โรงเรียน และระบบการศึกษา

ระยะแรก การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมุ่งเน้นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ถือว่าเป็นกลุ่มคนที่ไม่ใช่คนกลุ่มหลัก (nondominant group) และถูกจัดอยู่ในกลุ่มของการศึกษาพิเศษ ได้รับความนิยมน้อยในสหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศในยุโรป และสแกนดิเนเวีย รวมถึงออสเตรเลีย¹¹ ในแคนาดาการศึกษาที่โอบรับทุกคน (educational inclusivity) ได้รับการยกย่องเป็นกฎหมายที่สัมพันธ์กับเรื่องสิทธิและเสรีภาพซึ่งถือเป็นบัญญัติของประเทศ และยิ่งไปกว่านั้นการนำมาสู่การปฏิบัติจริงในระดับโรงเรียนและประชาคม โดยพื้นฐานของการศึกษาแบบเรียนรวมวางอยู่บนกรอบแนวคิด 4 ด้าน คือ (1) การศึกษาพิเศษและการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ (2) การศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมและการต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติ (3) เพศและสตรีศึกษา และ (4) เพศวิถีและความหลากหลายทางเพศศึกษา

หากกล่าวถึงด้านที่ 2 เรื่องพหุวัฒนธรรมและการต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติ ในสังคมที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลาย และใช้อิทธิพลทางภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่ผู้อพยพเข้ามาเป็นพลเมืองกลุ่มหลัก โดยแคนาดาใช้นโยบายทางการศึกษาในการพัฒนานโยบายเรื่องพหุวัฒนธรรม ในด้านของเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และภาษา บนสภาวะความหลากหลาย โดยสถานการณ์ในการศึกษาคือการเปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่มีภูมิหลังหลากหลายได้รับการสนับสนุนให้เข้าสู่ระบบการศึกษาของคนขาว สิ่งที่เป็นคือการที่คนที่ไม่ใช่คนขาวสามารถแสดงตัวตนตามอัตลักษณ์และเชื่อมต่อเข้ากับระบบการศึกษาของคนขาวได้ โดยหน้าที่สำคัญของโรงเรียนคือการสร้างหลักสูตรที่เอื้อต่อการแสดงออกและสนับสนุนให้คนกลุ่มน้อยที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของตนเอง และปฏิรูประบบโรงเรียนให้เรื่องพหุวัฒนธรรมกลายเป็นเรื่องสามัญ (commonplace) สำหรับคนแคนาดาทุกคนเข้าใจและเข้าถึงปรัชญาของความหลากหลายผ่านการศึกษา¹² ที่โรงเรียนต้องปรับตัว เรียกว่าการเปลี่ยนวัฒนธรรมโรงเรียน (changing school culture) เพื่อปรับกระบวนทัศน์ในห้องเรียนโดยนำไปสู่การปฏิบัติ และการปฏิบัติต้องวางอยู่บนการประสานความร่วมมือและการมีส่วนร่วมซึ่งเชิงรุกของครูและสนับสนุนให้ครูมีความสามารถในการรับมือกับความซับซ้อนในการเรียนการสอน¹³

การจัดการในห้องเรียนมีครูเป็นผู้เสนอบทบาทสำคัญทั้งในส่วนของการตัดสินใจและการปฏิบัติต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคือกลุ่มคนที่แตกต่างจากกลุ่มหลักและมีความเปราะบางง่ายต่อการถูกผลักให้อยู่นอกกรอบของกระแสหลัก และถูกกีดกันให้อยู่ในชายขอบของวัฒนธรรมกระแสหลัก โดยในส่วนของ

⁹ Maliwan Tammasaeng, "Inclusive Education," accessed February 19, 2025, <https://www.deafthai.org/knowledge-center/>. (in Thai)

¹⁰ Unchalee Sanrattana, "An Implementation of Inclusive Education," *International Journal of Education* 33, no. 2 (April-June 2010): 82.

¹¹ Federico R. Waitoller and Alfredo J. Artiles, "A Decade of Professional Development Research for Inclusive Education: A Critical Review and Notes for a Research Program," *Review of Educational Research* 83, no. 3 (September 2013): 321-322.

¹² Christopher DeLuca, "Toward an Interdisciplinary Framework for Educational Inclusivity," *Canadian Journal of Education* 36, no. 1 (2013): 313-314.

¹³ Federico R. Waitoller and Alfredo J. Artiles, "A Decade of Professional Development Research for Inclusive Education: A Critical Review and Notes for a Research Program," *Review of Educational Research* 83, no. 3 (September 2013): 325.

อุดมคติทางการศึกษาที่นำเสนอว่าการเรียนรวมคือการที่การศึกษาเป็นของทุกคน (education for all) แต่ในทางปฏิบัติเป็นการยากที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามนิยามนั้น การประกอบแนวคิดดังกล่าวสัมพันธ์กับครูเนื่องจากการพัฒนาแนวคิดสู่การปฏิบัติจริงคือการสอนแบบเรียนรวม (inclusive pedagogy) ซึ่งในส่วนนี้เป็นหน้าที่โดยตรงของครูที่ทำการสอนหรือใช้ศิลปะในการสอนจะส่งผลโดยตรงต่อห้องเรียนและชุมชน เพื่อให้เกิดผลเชิงรูปธรรมนั้นคือการทำให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือความต้องการเพิ่มเติมที่ต้องเผชิญความยากลำบากในการเรียน ครูจึงเป็นผู้ที่ต้องออกแบบการสอนเพื่อปรับทัศนคติของผู้เรียนและการเรียนที่สอดคล้องต่อบริบทประชาคม และสร้างความเชื่อที่ลดทอนความแตกต่างแบบแปลกแยกให้เป็นความเข้าใจในความหลากหลาย อาศัยครูและประสบการณ์ความรู้ (craft knowledge) ของครูในการเข้าใจหลักการเชิงทฤษฎีสู่การปฏิบัติเพื่อเข้าใจปัจเจกบุคคลและนักเรียนในฐานะกลุ่มคน¹⁴ ทำให้การออกแบบการเรียนการสอนแบบเรียนรวมมีคุณสมบัติคือทำได้และมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1. สามารถเข้าถึงได้ 2. ออกแบบอย่างสากล 3. ไม่เลือกปฏิบัติ 4. ตรงความต้องการของผู้เรียน 5. อำนวยความต้องการอย่างมีเหตุผล และ 6. สามารถตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล สิ่งเหล่านี้จะให้ความแตกต่างเป็นส่วนเติมเต็มความหลากหลายของมนุษย์ มีความเคารพต่อความแตกต่างและยอมรับความหลากหลายของความเป็มนุษย์ เคารพสิทธิในการดำรงอัตลักษณ์ของบุคคล สู่การทำให้คนที่มีความแตกต่างไม่ใช่บุคคลพิเศษแปลกต่างแต่เป็นคนธรรมดาเหมือนคนทั่วไป¹⁵ เป็นการสร้างทัศนคติเชิงบวกที่มีได้พึงพิงใจในความแตกต่าง แต่ยอมรับและปรับทัศนคติในการมองและเข้าใจมนุษย์อย่างลึกซึ้ง เพื่อรักษาความต่อเนื่องและยั่งยืนของการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพ

บทบาทของครูในการเตรียมชั้นเรียนเป็นแนวทางเชิงพฤติกรรมมิใช่การสร้างเป้าประสงค์หรือสร้างกลยุทธ์ในการนำเสนอแนวทางการเรียนรวม ในการออกแบบคือการกำหนดวิธีการในการวางแผนอย่างเป็นระบบควบคุมไปทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ โดยเชิงนโยบายต้องการเพิ่มจำนวนผู้มีส่วนร่วมและจำนวนสถานศึกษาที่ดำเนินการศึกษาแบบเรียนรวม การสร้างและจัดการให้เกิดประชาคม และในทางปฏิบัติครูมีส่วนในการสร้างความรู้สึกระหว่างนักเรียนทั้งหมด โดยนำเสนอความเป็นสมาชิกภาพของสังคม (membership) มิตรภาพระหว่างนักเรียน (friendship) กระทั่งเกิดความร่วมมือภายใน (collaboration) ส่วนสำคัญคือการสร้างมิตรภาพโดยสามารถออกแบบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์คือ (1) หลีกเลี่ยงการแข่งขันและส่งเสริมความร่วมมือ (2) สร้างกิจกรรมที่เอื้อต่อการสานสัมพันธ์ (3) การใช้สื่อหรือวรรณกรรมในการให้เกิดการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกภาพของสังคม (4) สร้างกฎระเบียบในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเคารพซึ่งกันและกัน¹⁶ ในเริ่มแรกแนวทางการศึกษาแบบเรียนรวมมุ่งประเด็นไปที่การสร้างสภาพแวดล้อมและวิธีการในโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเรียนรู้อารมณ์ร่วมกับเด็กปกติที่เน้นเรื่องการศึกษาศาสตร์เป็นปฐม และแนวทางดังกล่าวมิใช่เพียงการแก้ไขปัญหาในเรื่องทัศนคติและการเห็นทิวทัศน์การเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะกลุ่มเท่านั้น แต่ยังเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนทุกคนแม้แต่นักเรียนที่เป็นกลุ่มหลัก การศึกษาแบบเรียนรวมได้ขยายตัวและมีแนวทางก้าวไปสู่บริบทอื่น ๆ ที่ไม่ได้เพียงจำกัดแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางกายเท่านั้น

สอดคล้องกับระบบการศึกษาในระดับสากล การเข้าใจเรื่องเชิงความคิดที่ให้สถานภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (special needs) โดยปรับกระบวนทัศน์ในการมองว่าเป็นเด็กผู้ที่มีความต้องการหลากหลาย (divers needs) จึงสำคัญอย่างมากที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือครูผู้เป็นหลักที่จะออกแบบให้การเรียนรู้อุบัติลักษณะเป็น “สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบเรียนรวม

¹⁴ Lari Florian and Kristine Black-Hawkins, “Exploring Inclusive Pedagogy,” *British Educational Research Journal* 37, no. 5 (October 2011): 826-827.

¹⁵ Markku Jokinen, “Inclusive Education—A Sustainable Approach?,” *American Annals of the Deaf* 163, no. 1 (Spring 2018): 75.

¹⁶ Leslie C. Soodak, “Classroom Management in Inclusive Settings,” *Theory into Practice* 42, no. 4 (Autumn 2003): 329-331.

(Inclusive Learning environment)” ครุจึงเป็นผู้ปฏิบัติหลัก (key players) ในการนำพาความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม¹⁷ ทักษะสำคัญของครูคือการเป็นผู้สังเกตที่ดีและมีความเข้าใจในตัวนักเรียน และภายหลังการศึกษาแบบเรียนรวมก้าวไปเกินกว่าการจำกัดในการจัดการเฉพาะผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายและผู้มีความต้องการพิเศษ เกี่ยวข้องไปถึงเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประเด็นถกเถียงทางสังคมในแง่มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ตามที่เกริ่นมาข้างต้น เพื่อความเฉพาะเจาะจงลงไป การศึกษาเรื่องความหลากหลายทางเพศในกรณีคนข้ามเพศ¹⁸ โดยโจชัว พาลค์คี ซึ่งประเด็นเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศสภาวะ (gender identity) ในการเรียนขับร้องประสานเสียงที่ครูหรือวาทยกรต้องคำนึงถึงความซับซ้อนเรื่องเพศวิถีที่เกี่ยวข้องไปถึงเรื่องของเนื้อเสียงและระดับเสียงที่แปรตามเพศ ระเบียบวิธีการแต่งกายเมื่อร้องประสานเสียง อาทิ ชุดทักซิโด้ที่เสนอความเป็นเพศชาย บทร้องที่เคลือบแฝงด้วยบรรทัดฐานทางเพศ และการใช้ภาษาในการฝึกซ้อมที่ในการแบ่งเพศ เช่น กลุ่มนักร้องชายเสียงของผู้หญิง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ติดต่อประสานกันในความรู้สึกทั้งของวาทยกรและผู้ฟังในเรื่องระดับเสียงและเพศ ดังนั้นครูหรือวาทยกรจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องระดับเสียงของบุคคลและอัตลักษณ์ทางเพศสภาวะ ให้สองสิ่งไม่ถูกเหมารวมให้เป็นเรื่องที่ต้องเชื่อมติดกัน การสร้างการศึกษาแบบเรียนรวมที่โอบรับบุคคลทุกเพศสภาวะกับการขับร้อง เมื่อใดก็ตามที่กล่าวถึงคณะประสานเสียงหญิงย่อมหมายถึงทุกคนที่นิยามตัวเองเป็นผู้หญิงรวมถึงผู้หญิงข้ามเพศที่มีระดับเสียงร้องเสียงเบส และเป็นเช่นนี้กับคณะนักร้องประสานเสียงชายเช่นกันถึงแม้เขาจะร้องเสียงโซปราโน และเนื่องจากคนข้ามเพศมีอยู่ทุกที่และเกือบทุกวงการ ดังนั้นการศึกษาจึงควรโอบรับและมองศักยภาพมนุษย์แบบอัตลักษณ์ของทุกเพศ (all gender identity)

พหุวัฒนธรรม การเมืองและการศึกษามาเลเซีย (Multi-culture, Politic, and Education in Malaysia)

จากการทบทวนความรู้ทราบได้ว่าประเด็นเรื่องความแตกต่างของทั้งคนในสังคมโดยรวมและกลุ่มคนในสังคมย่อย เช่นโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่เมื่อผู้คนจากหลากหลายครอบครัวที่มีพื้นฐานทางสังคม จารีต ระเบียบการปฏิบัติตนต่างกัน ทำให้ประเด็นเรื่องความแตกต่างขยายจำนวนให้หลากหลายและมีความซับซ้อนในรายละเอียด ในบทความนี้ขยายประเด็นไปในส่วนของความเป็นพหุวัฒนธรรมของประเทศมาเลเซีย อนึ่งในระดับสถานศึกษามหาวิทยาลัยในมาเลเซียหลังการประกาศเอกราช เมื่อ ค.ศ. 1957 นโยบายทางด้านการศึกษาของประเทศมาเลเซียสร้างผลกระทบต่อโอกาสในการเรียนของชนกลุ่มน้อยที่ถือเป็นประชากรของประเทศ ตัวอย่างเช่นในกรณีของชาวทมิฬในมาเลเซียที่ต้องการอนุรักษ์ภาษาทมิฬ แต่เมื่อการศึกษาในระดับสูงไม่เอื้อต่อการใช้ภาษาตามชาติพันธุ์ อีกทั้งการศึกษาในระดับชาติวางอยู่บนโครงสร้างหลักสูตรที่มีภาษามลายูเป็นภาษาของชาติ ภาษาและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในระบบการศึกษายังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่า ความหลากหลายหรือที่เราเรียกว่า “พหุวัฒนธรรม” ในบริบทของประเทศมาเลเซียผ่านประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ผู้คนสามารถเข้าใจได้ว่า มิจำเป็นต้องหลอมรวมวัฒนธรรมผู้คนให้กลายเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ความหลากหลายเรื่องวัฒนธรรมและความเชื่อในสังคมมาเลเซียมิใช่สิ่งที่จะสามารถหลอมรวมทุกเชื้อชาติ (un-meltable ethnics) ให้เป็นเอกลักษณ์เดียวได้ แต่เป็นสังคมที่ประกอบด้วยความแตกต่างที่เป็นหนึ่งเดียว¹⁹

พระราชบัญญัติการศึกษาของมาเลเซียฉบับ ค.ศ. 1996 เป็นจุดตั้งต้นของความเป็นพหุวัฒนธรรม เป็นความคาดหวังของชาวจีนมาเลเซียทางการศึกษา แต่ดูเหมือนว่าจะไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเป็นทางการ สิ่งที่น่ากังวลคือความกำกวม

¹⁷ Silvia Baldiris Navarro et al., “Developing Teacher’s Competences for Designing Inclusive Learning Experiences,” *Educational Technology & Society* 19, no. 1 (January 2016): 17.

¹⁸ Joshua Palkki, “Inclusivity in Action: Transgender students in the Choral Classroom,” *The Choral Journal* 57, no. 11 (June-July 2017): 25-26.

¹⁹ R. Santhiram, “Chapter Nine: Educational Research in Multiethnic School Settings: A Malaysian Experience,” *Counterpoints* 112 (2001): 137, 143.

เรื่องการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมผ่านระบบการศึกษาที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ยังคงประสบปัญหาในเรื่องความเท่าเทียมในการเข้าเรียนในระดับสูงขึ้น การสอบเข้าเรียนที่ไม่ได้ใช้มาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนการสนับสนุนทางการเงินของรัฐ สิ่งเหล่านี้ทำให้คนกลุ่มน้อย เช่น คนจีนมาเลเซียหรือที่เรียกว่า “เปอรานากัน” (Peranakan) เล็งเห็นถึงการแบ่งขั้วทางชาติพันธุ์และความไร้เสถียรภาพในนโยบายทางสังคมวัฒนธรรมที่ไม่ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของชาติ²⁰

ในอดีตมาเลเซียได้เผชิญการแบ่งขั้ว (polarization) ทางชาติพันธุ์ โดยอาศัยรากทางประวัติศาสตร์ที่เป็นตัวกำหนดอัตลักษณ์ชาติ โดยวางประชากรกลุ่มใหญ่คือคนมลายูเป็นเรื่องเล่าความเป็นชาติ และประชากรกลุ่มน้อยคือจีนและอินเดีย ในฐานะผู้อพยพพลัดถิ่นที่เข้ามาก่อนการประกาศเอกราช หรือแม้แต่ชาติพันธุ์ของคนพื้นถิ่นในเกาะบอร์เนียว (Borneo) ก็ได้รับผลกระทบ การแบ่งคนออกเป็นระดับเช่นนี้ก่อให้เกิดการจัดระดับชนชั้นด้วยเชื้อชาติก่อให้เกิดปัญหาตามมาคือ ชาตินิยมมลายู รูปแบบความไม่เป็นประชาธิปไตยทางการเมือง และนำไปสู่แนวคิด “มลายูเป็นใหญ่” เรียกว่า “เกอตูอานาน เมอลายู” (Ketuanan Melayu) คือการปกครองแบบมลายูเป็นใหญ่²¹ ทางด้านนักประวัติศาสตร์เชื่อว่าการเกิดข้อพิพาททางชาติพันธุ์ก่อตัวขึ้นตั้งแต่ยุคอาณานิคม และหยั่งรากลึกซึ้งในภาคเศรษฐกิจที่เจ้าอาณานิคมสร้างความแตกต่างระหว่างผู้อพยพในฐานะชนชั้นแรงงานกับชนชั้นหลักที่ค้ำชูฐานทางการเมืองการปกครอง โดยต่อมาภายหลังการก่อตัวของรัฐชาติทำให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองได้สร้างความแตกต่างจากระบบการปกครองและเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ในทศวรรษ 1990 ภายใต้นโยบายโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดกลุ่มพหุชาติพันธุ์นิยมเสรีที่มุ่งความสนใจไปที่การพัฒนาด้านสังคมเศรษฐกิจมากขึ้น กอปรกับมาเลเซียและสิงคโปร์หันมาสนใจเรื่องสันติภาพของความสัมพันธ์ชาติพันธุ์มากขึ้น ความจำเป็นที่ต้องขับเคลื่อนประเทศและทรัพยากรบุคคลที่สามารถช่วยพัฒนาชาติ มาเลเซียและสิงคโปร์จำเป็นต้องอาศัยประชากรทั้งหมดในการช่วยพัฒนา ทำให้ข้อขัดแย้งทางชาติพันธุ์ได้รับการประคับประคองและทำให้อยู่ร่วมกันได้ ถึงแม้ที่แท้จริงแล้วความขัดแย้งไม่ได้หายไป แต่ได้รับการทำให้ทุเลาลงด้วยการมุ่งสร้างความมั่นคงของชาติ²² ด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการเมือง ทำให้ประเทศมาเลเซียที่มีความชัดเจนเรื่องพัฒนาวัฒนธรรมและพหุชาติพันธุ์จำเป็นต้องสร้างความร่วมมือระหว่างชาติพันธุ์ที่แท้จริงแล้วเป็นพลเมืองร่วมกันของประเทศ ถึงแม้ว่าความเสมอภาคระหว่างชาติพันธุ์จะเป็นประเด็นหลักของข้อขัดแย้ง ในระยะเวลาปัจจุบันรัฐบาลพยายามสร้างบูรณภาพเพื่อให้คนในชาติอยู่ร่วมกันได้ คือความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างกันและสามารถสื่อสารความเป็นเอกภาพบนความหลากหลาย

ดนตรีกับการสร้างประสบการณ์ร่วมพัฒนาวัฒนธรรม (Music and Multi-Culture Experience Engagement)

กรอบความคิดเรื่องการศึกษาระบบเรียนรวมควรมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (interdisciplinary framework) ที่ตอบสนองในลักษณะข้ามกรอบของศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งและนำไปสู่การนำไปใช้เชิงปฏิบัติ ในนโยบายทางการศึกษาและในหลักสูตรและการสอน²³

²⁰ Noriyuki Sagawa, “Malaysia’s 1996 Education Act: The Impact of a Multiculturalism-type Approach on National Integration,” *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia* 22, no. 1 (April 2007): 49-50.

²¹ Bridget Welsh, “Malaysia’s Political Polarization: Race, Religion, and Reform,” in *Political Polarization in south and southeast Asia: Old Divisions, New Dangers*, ed. Thomas Carothers and Andrew O’Donohue (Washington DC: Carnegie Endowment for International Peace, 2020).

²² Daniel P. S. Goh, “10. Arrested Multiculturalisms: Race, Capitalism, and State Formation in Malaysia and Singapore,” in *Multiculturalism in the British Commonwealth: Comparative Perspectives on Theory and Practice*, ed. Richard T. Ashcroft and Mark Bevir (Berkeley: University of California Press, 2019), 208-209.

²³ Christopher DeLuca, “Toward an Interdisciplinary Framework for Educational Inclusivity,” *Canadian Journal of Education* 36, no. 1 (2013): 336.

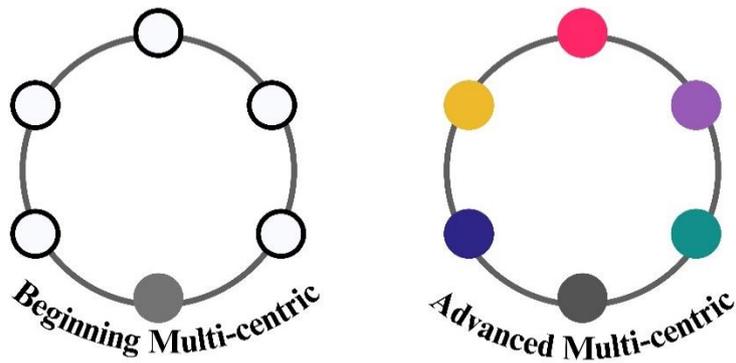

Figure 1 Framework of Inclusive Learning

Source: by author

Applied from Christopher DeLuca, "Toward an Interdisciplinary Framework for Educational Inclusivity,"

Canadian Journal of Education 36, no. 1 (2013): 326.

จาก Figure 1 กรอบความคิดเรื่องการเรียนรวม แสดงให้เห็นว่าลักษณะของวงกรอบคิดไม่ได้มีจุดศูนย์กลาง กล่าวคือ ไม่มีการนิยามให้วัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่า (dominant group) แต่มาจากวงทางซ้าย เป็นขั้นต้นของการพัฒนาความเป็นพหุฐาน (Beginning Multi-centric) ที่ปราศจากกลุ่มที่มีอำนาจเหนือเป็นผู้แสดงหลัก แต่มีการแบ่งตัวของกลุ่มหลักและกลุ่มรอง ลักษณะนี้ปรากฏในสังคมต่าง ๆ ได้และในบางสถานการณ์การจัดการเรียนการสอน ในลักษณะที่ยังจำเป็นต้องเอื้ออำนวยต่อกลุ่มหลักหรือเฉพาะเจาะจงต่อกลุ่มรองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ส่วนวงทางขวาเป็นการจัด กรอบความคิดขั้นสูงของการพัฒนาความเป็นพหุฐาน (Advanced Multi-centric) ถึงแม้ว่ากลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่ายังคง สถานภาพอยู่ในปริมาตรท่ามกลางกลุ่มรองอื่น ๆ แต่กลุ่มรองอื่น ๆ สามารถมีคุณลักษณะที่เข้าถึงบทบาทสำคัญของกลุ่มได้ อย่างเท่าเทียมและใช้บรรทัดฐานร่วมกัน เป็นลักษณะที่ทุกกลุ่มเปิดใจยอมรับและไม่ได้รับการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียม ทั้งในส่วนของการลดทอนความสำคัญหรือการให้ความสำคัญเป็นพิเศษในแง่ของความต่าง เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สัญชาติ สีผิว ศาสนา เพศ อายุ หรือความบกพร่องทางกายภาพ

กรอบความคิดดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมพหุวัฒนธรรมและพหุชาติพันธุ์ของประเทศมาเลเซีย ในกรณีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงได้เพราะความเป็นประเทศที่คนกลุ่มใหญ่ คนกลุ่มน้อย อาทิ คน มาเลเซียเชื้อสายจีน และคนมาเลเซียเชื้อสายอินเดีย และคนกลุ่มน้อยกลุ่มเล็ก (double minorities) ประกอบด้วยคนพื้นถิ่น กลุ่มชนเผ่า และอื่น ๆ การจัดการเรียนการสอนจำเป็นอย่างมากในการสร้างความพึงพอใจด้วยหลักการพหุฐาน และการ ข้ามศาสตร์และความเป็นสหวิทยาการของการเรียนรวมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษา

ดนตรี (Music) เป็นอีกหนึ่งแขนงวิชาทางศิลปกรรมศาสตร์ที่ได้รับการศึกษาทั่วโลกทั้งในส่วนของการปฏิบัติดนตรีและ ความรู้ทางดนตรีวิทยา ข้ามสาขาไปถึงมานุษยวิทยาและเป็นส่วนหนึ่งของสาขาทางการศึกษา คือ ดนตรีศึกษา เมื่อต้นทางของ ดนตรีเป็นประดิษฐกรรมทางความคิดของมวลมนุษย์เพื่อสร้างสรรค์ความงามทางเสียง ตกทอดและขยายแนวทางการศึกษาอย่าง กว้างขวางก็ย่อมเป็นส่วนดีในการใช้เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจและใช้เป็นสื่อในการศึกษาเพื่อประโยชน์ทางสังคมศาสตร์ ในทางการศึกษาแบบเรียนรวมกรณีการใช้ดนตรีเป็นกิจกรรมในการออกแบบการเรียนรู้ ความรู้ทางสังคมศาสตร์เป็นเรื่อง จำเป็นมาก โดยดนตรีในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความแตกต่างและมีระบบของดนตรีที่หลากหลาย การใช้ดนตรี สามารถเป็นกิจกรรมของการเรียนรู้ แต่กระบวนการเลือกใช้ดนตรีในสังคมพหุชาติพันธุ์ถือเป็นเรื่องสำคัญมาก ชนิดของดนตรี

ต้องมีคุณสมบัติที่ส่งเสริมลักษณะของการศึกษาแบบเรียนรวม กล่าวคือ ไม่ใช่ดนตรีที่มีอิทธิพลของกลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่า การใช้ดนตรีที่เข้าได้กับแนวทางการปฏิบัติตามความเชื่อของพหุชาติพันธุ์ที่มีคติความเชื่อทางพหุศาสนา

ในการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรแลกเปลี่ยนระยะสั้น (mobility programme) เป็นโครงการแลกเปลี่ยนของนักศึกษาที่เปลี่ยนสถานที่ศึกษาแบบชั่วคราว โดยไม่ใช่สถานศึกษาที่เรียนอยู่หรืออาจแลกเปลี่ยนไปในสถานศึกษาต่างประเทศ เนื่องด้วยในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 การเกิดขึ้นของประชากรโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นและด้วยพื้นฐานทางสังคมเศรษฐกิจในยุโรปและอเมริกาทำให้การเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น แนวทางที่นิยมในขณะนั้นคือการให้นักศึกษาออกไปพบประสบการณ์ที่แตกต่างนอกสถาบัน ในบางกรณีการเป็นนักศึกษาที่เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนระยะสั้นอาจไม่สามารถถือเป็นการใช้ประสบการณ์และเวลาในการต่อรองฐานเงินเดือนหลังจากสำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตามนักศึกษาที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเพียงระยะสั้นส่วนมากจะขยายกรอบความรู้และส่งผลโดยตรงต่อแนวทางการเขียนวิทยานิพนธ์ในปีสุดท้ายก่อนสำเร็จการศึกษา อีกทั้งสิ่งที่นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนระยะสั้นแสดงออกมาคือทัศนคติและการตระหนักรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม (awareness of cultural differences) อีกทั้งยังเรียนรู้ในการเข้าใจในตนเองและสังคม²⁴

ในประเทศมาเลเซีย มหาวิทยาลัยหลักมีแนวโน้มในการจัดตั้งโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระยะสั้นโดยนักศึกษาจากทั้งในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียตะวันออก เอเชียกลาง ยุโรป กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง สหรัฐอเมริกา และประเทศในทวีปโอเชียเนีย การเรียนการสอนบางครั้งสามารถนำไปนับเป็นหน่วยกิตในการเรียนของมหาวิทยาลัยต้นทางได้ โดยจัดการเรียนการสอนตามแขนงวิชาหลักของนักศึกษาเป็นหลัก อาทิ กลุ่มสถาปัตยกรรม กลุ่มวิทยาศาสตร์ โดยมีชั่วโมงเรียนอย่างเป็นทางการกับคณาจารย์และนักวิชาการ นอกจากนี้ นักศึกษายังจำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศมาเลเซีย ผ่าน 2 ลักษณะคือ การเยี่ยมชมและเข้าชมสถานที่ทางวัฒนธรรม การพบปะผู้คน และผู้มีความรู้ในเรื่องวัฒนธรรม เช่น สถาปัตยกรรมมลายู หรือการร่วมทำอาหารพื้นถิ่น และอีกลักษณะคือการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น ดนตรี และนาฏศิลป์

Figure 2 Performing Caklempong music by exchange students and Malaysian students

Source: by author

²⁴ Dolores Messer and Stefan C. Wolter, "Are Student Exchange Programs Worth It?," *Higher Education* 54, no. 5 (October 2007): 660-661.

การเรียนและการแสดงดนตรีจะกระตุ้นของนักเรียนแลกเปลี่ยนชาวญี่ปุ่นและนักเรียนชาวมาเลเซีย ในช่วง การแลกเปลี่ยนความร่วมมือทางการศึกษาของทั้ง 2 ประเทศ ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบเรียนรวมและสามารถใช้ดนตรีเป็น เครื่องมือในการเข้าสู่ความรู้ทางสังคมมาเลเซียผ่านมิติทางดนตรีและเกิดความตระหนักรู้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ชาติพันธุ์ในหลายมิติ กล่าวคือ การใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ทางสังคม จำเป็นต้องพิจารณาถึงการเลือกประเภท ของดนตรีสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบระยะสั้นที่สามารถสร้างความตระหนักรู้ด้านพหุวัฒนธรรมให้แก่ นักเรียน แลกเปลี่ยน การจัดการเรียนรู้ดนตรีควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้ที่ไม่ได้มีภูมิหลังทางดนตรีที่จะส่งผลต่อการสร้างความ เข้าใจอันดีระหว่างความเป็นพหุวัฒนธรรมที่มีต่อพหุชาติพันธุ์ในมาเลเซีย ความเป็นพหุวัฒนธรรมของมาเลเซียในทัศนะของ ชาวต่างชาติสามารถเรียนรู้ผ่านการเรียนและการแสดงดนตรีจะกระตุ้น การเรียนรู้แบบรวมผ่านกิจกรรมดนตรีเกี่ยวข้องกับ 3 มิติ คือ มิติทางดุริยางคศาสตร์ มิติทางสังคมศาสตร์ และมิติทางศึกษาศาสตร์

• มิติทางดุริยางคศาสตร์ (Musical Perception)

จะกระตุ้น เป็นวงดนตรีประเภทเครื่องตีประกอบด้วยเครื่องตีชนิดโลหะใช้สำหรับสร้างทำนอง และเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องประกอบจังหวะประเภทฆ้องหน้าด้วยหนัง ข้อดีของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีคือมีระดับเสียงที่แน่นอน สามารถฝึกหัดได้รวดเร็ว มีความเสถียรของเสียงและการกำเนิดเสียงสูง สำหรับผู้ที่ไม่มีภูมิหลังทางดนตรีมาก่อนสามารถ เริ่มด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีจะมีพัฒนาการในการสร้างทำนองได้รวดเร็ว สามารถประยุกต์ใช้โน้ตเพลงเพื่อใช้ในการ บรรเลงได้ เมื่อผู้เรียนเรียนรู้การบรรเลงเครื่องดนตรีได้อย่างรวดเร็วจะเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนเนื่องจากสามารถแสดง ทักษะออกมาได้ และจะกระตุ้นมีจังหวะในการบรรเลงหลากหลาย ทั้งช้าและเร็ว ทำให้ผู้ที่เรียนดนตรีใหม่ ๆ สัมผัสถึงมิติ ความหลากหลายของดนตรี ทั้งเครื่องดนตรีมีลักษณะใกล้เคียงกันภายในวงดนตรีอาจมีลักษณะการบรรเลงแตกต่างกันตาม ชนิดและขนาดของเครื่องดนตรี ทำให้ผู้ที่มิทักษะในการบรรเลงต่างกันสามารถเลือกเครื่องดนตรีให้เหมาะสมกับความสามารถ ของตนเองได้ โดยทุกคนในวงดนตรีมีสถานะเท่าเทียมกัน การบรรเลงดนตรีประกอบการขับร้องด้วยภาษามลายูทำให้ผู้เรียน ซึมซับและเห็นถึงคุณสมบัติของภาษาที่ต่างจากภาษาตนเอง ในด้านของเพลงสามารถเลือกใช้ทำนองที่มีรูปแบบซ้ำเหมาะสม แก่ผู้เริ่มเรียน มีความยาวทำนองไม่มาก โดยเปลี่ยนลักษณะการบรรเลงทำนองซ้ำนั้น ๆ ด้วยลีลาของจังหวะที่เนิบช้าผ่อนคลาย และจังหวะที่รวดเร็วรุกเร้า ผู้สอนสามารถสอนและกำหนดตำแหน่งเสียง อธิบายกระสวนทำนอง (ทิศทางเคลื่อนที่ของทำนอง) และกระสวนจังหวะ (ความหลากหลายของทำนองที่เกิดมาจากการจัดวางตำแหน่งตัวโน้ตตามจังหวะยกและตก) ได้สะดวก เพราะเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีมีลักษณะที่อำนวยความสะดวกต่อการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

• มิติทางสังคมศาสตร์ (Social Perception)

เนื่องจากจะกระตุ้นตามทีกล่าวมาเป็นดนตรีในชนบทที่แพร่กระจายทางตอนใต้ของมาเลเซียและมีอยู่ทั่วไปใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นสมุทร เป็นเครื่องดนตรีที่มีเครื่องตีหลากหลายและเป็นดนตรีของหลากหลายพันธุ์ ถือเป็น ทั้งดนตรีของคนเมืองและชนเผ่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมร่วม ข้อดีข้อนี้เมื่อนำมาใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาความเข้าใจ เรื่องพหุวัฒนธรรม จะกระตุ้นจึงไม่ใช่ตัวแทนของวัฒนธรรมหลักโดยตรง ไม่ใช่ตัวแทนของอำนาจราชสำนักและอำนาจรัฐ อีกทั้งไม่ได้เป็นเครื่องดนตรีที่ถูกจำกัดเฉพาะกลุ่มทางศาสนา การเรียนรู้ดนตรีพร้อมไปกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และ สังคมศาสตร์ของดนตรีเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นสำนึกในการสร้างความเข้าใจในความเป็นพหุวัฒนธรรมของชาติ การที่ชนกลุ่ม ใหญ่ทั้งทางชาติพันธุ์และศาสนาของมาเลเซียยอมรับและสามารถบรรเลงจะกระตุ้นได้ อีกทั้งกลุ่มชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ไม่คิดว่า ดนตรีถูกผูกขาดให้เป็นสัญลักษณ์ของชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่ง จึงเป็นพื้นที่ทางสังคมดนตรีที่สำคัญในการใช้ประโยชน์ ร่วมกันระหว่างชาวมลายู ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีน ชาวมาเลเซียเชื้อสายอินเดีย และชาวพื้นถิ่น การที่คนต่างชาติพันธุ์มารวมกัน

ในวงดนตรีเดียวกันในฐานะนักดนตรีสามารถส่งเสริมความตระหนักรู้และความเข้าใจในเอกลักษณ์ชาติที่อยู่บนฐานความเป็นพหุลักษณะ อีกส่วนหนึ่งการสอนจะก็เพิ่มป้อนนักศึกษาแลกเปลี่ยนต่างชาติ เป็นการส่งสัญญาณที่ดีให้นักศึกษาต่างชาติมีส่วนร่วมในการสร้างเสียงดนตรีที่เป็นเสมือนพื้นที่แห่งพหุวัฒนธรรมของมาเลเซีย ได้เข้าใจและซาบซึ้งถึงพลังของดนตรีที่โอบรับผู้คนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน

• มิติทางศึกษาศาสตร์ (Educational Perception)

ในมิตินี้เน้นเรื่องการเรียนรู้ความเข้าใจในความแตกต่างเชิงสังคมผ่านมิติการศึกษาแบบเรียนรวม โดยวงดนตรีจะก็เพิ่มป้อนถือว่าเป็นแม่บทสามารถนำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ การลงมือปฏิบัติดนตรีสำหรับผู้เรียนเป็นส่วนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้กระทำจริง ผู้เรียนสามารถจดจำประสบการณ์การบรรเลงดนตรีถึงแม้จะไม่ใช่นักดนตรีหรือนักศึกษาวิชาดนตรี การรวมวงเป็นการกระจายหน้าที่ของผู้บรรเลง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองจากเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ในวงดนตรี ถึงแม้บทบาทในการบรรเลงจะไม่เท่าเทียมกัน แต่ความสำคัญในฐานะนักดนตรีมีความเสมอภาคกัน การบรรเลงรวมวงหากขาดผู้บรรเลงคนใดคนหนึ่ง หรือผู้บรรเลงคนใดปฏิบัติหน้าที่ในการบรรเลงของตนเองพร้อมไป โดยมวลรวมของบทเพลงและการแสดงย่อมขาดความสมบูรณ์ สะท้อนให้ตระหนักถึงความสำคัญและความเคารพในตัวเอง อีกทั้งการเรียนรู้ดนตรีต่างวัฒนธรรมจะทำให้ผู้เรียนต้องเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมพื้นฐานที่ปฏิบัติต่อดนตรีของผู้อื่นด้วยความเคารพ ดนตรีเมื่อบรรเลงแล้วผู้บรรเลงหรือนักศึกษาขณะได้แสดงจริงจะไม่ถูกนับว่าเป็นบุคคลนอกวัฒนธรรมดนตรีนั้นแต่จะเป็นนักดนตรีที่บรรเลงดนตรีนั้น จะก็เพิ่มป้อนมีความเหมาะสมในแง่ของการศึกษาคือทำให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถใช้ในการเรียนการสอนในระยะเวลาสั้นและผู้เรียนไม่มีพื้นฐานทางดนตรีมาก่อนได้จริง สามารถนำไปสู่การแสดงจริงและถ่ายทอดบทเพลงผ่านการบรรเลงดนตรีขึ้นมาได้ การสอนการบรรเลงเครื่องดนตรี ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนตามขนบทางวัฒนธรรมได้อย่างเต็มที่ และอาจสามารถประยุกต์สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ อาทิ โน้ตเพลง เพื่อใช้ให้เกิดผลลัพธ์ทางดนตรีรวดเร็วขึ้นแทนการใช้วิธีการท่องจำทำนองอย่างเดียว การใช้ตัวเลขแทนค่าเสียงถือเป็นการสร้างสัญลักษณ์เพื่อความสะดวกในการสื่อสารในการเรียนการสอน

สรุป (Conclusion)

มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ในประเทศที่มีความแตกต่างของประชากรในเชิงพหุวัฒนธรรมและพหุชาติพันธุ์ ภายหลังจากเจ้าอาณานิคมได้ถอนอำนาจที่เข้าครอบคลุมพื้นที่โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงเวลาที่กลุ่มประเทศได้อาณานิคมได้รับการปลดแอกสามารถประกาศอิสรภาพได้ สิ่งซึ่งเจ้าอาณานิคมทิ้งไว้คือกลุ่มคนที่มีความแตกต่างทั้งผู้อพยพและผู้ที่ประเทศเจ้าอาณานิคมนำเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์ด้านแรงงาน อย่างไรก็ตามมาเลเซียเป็นประเทศที่ได้ชื่อว่ามีมีความแตกต่างหลากหลายในด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม การประสานความอยู่ดีมีสุขด้วยการตระหนักรู้ในการสร้างเอกภาพของชาติ ภายหลังจากได้รับเอกราชเป็นสิ่งสำคัญที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคนกลุ่มใหญ่กลุ่มน้อยคนมาเลเซียเชื้อสายจีนและคนมาเลเซียเชื้อสายอินเดีย ตลอดจนคนพื้นถิ่นดั้งเดิมและชนเผ่าต่าง ๆ จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันโดยสันติ ในสังคมเศรษฐกิจปัจจุบันความเข้าใจและตระหนักถึงความหลากหลายที่หล่อหลอมความเป็นเอกภาพมีความสำคัญอย่างยิ่ง สถาบันการศึกษาเป็นเรี่ยวแรงสำคัญในการถ่ายทอดแนวความคิด ความรู้ความเข้าใจ และความสมานฉันท์ของคนในสังคมผ่านการเรียนรู้ของนักศึกษา

การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นแนวทางที่ใช้ปรับให้นักเรียนนักศึกษาที่อยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ประเพณี ขนบธรรมเนียม ศาสนา และภาษาสามารถใช้พื้นที่แห่งการเรียนรู้ทำความเข้าใจ และเปิดประสบการณ์ทางความรู้ร่วมกันในพื้นที่ที่ปลอดภัย การใช้หลักสูตรแลกเปลี่ยนระยะสั้นเรียนรู้ดนตรีแบบเรียนรวมมีคุณประโยชน์

สำคัญ 2 ประการ คือ (1) การทำให้นักศึกษาในประเทศมาเลเซียที่เป็นคนกลุ่มใหญ่และคนกลุ่มน้อยใช้ดนตรีเป็นพื้นที่เรียนรู้ร่วมกัน และ (2) การทำให้นักศึกษาต่างชาติสามารถทำความเข้าใจวัฒนธรรมทางดนตรีของมาเลเซียรวมถึงเข้าใจลักษณะของสังคมมาเลเซียที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สู่การตระหนักรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จะก็เล็มปัง ดนตรีชายฝั่งของมาเลเซีย เป็นพื้นที่ทางการศึกษาที่ใช้โอบรับทุกคนให้มาอยู่ในพื้นที่แห่งการเรียนรู้ การเลือกดนตรีที่ไม่แสดงภาพของความเป็นอำนาจเหนือกว่า (dominance) ทำให้ไม่เกิดการอคติระหว่างชาติพันธุ์ เครื่องดนตรีแต่ละชนิดในวงดนตรีแสดงบทบาทหน้าที่เพื่อสร้างสุนทรียภาพส่งเสริมบทบาทของนักเรียนที่บรรเลงดนตรีให้เรียนรู้ถึงความเสมอภาคในบทบาทนักดนตรีและส่งเสริมการสร้างเอกภาพผ่านบทเพลง จะก็เล็มปัง ในทางดนตรีศึกษาเป็นเครื่องดนตรีที่เริ่มเรียนไม่ยากนัก เพราะเครื่องดนตรีหลักเป็นเครื่องประเภทเครื่องตี การสร้างเสียงและสร้างทำนองใช้เวลาไม่มาก เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่มีภูมิหลังทางดนตรีและใช้เวลาฝึกฝนจนบรรเลงแสดงออกได้ไม่นานนัก ดนตรีจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างประสบการณ์ร่วมทางพหุวัฒนธรรม โดยการเบนทิศทางการศึกษาทางดนตรีศึกษาโดยใช้ดนตรีพื้นถิ่นเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเรียนรู้ความเป็นพหุลักษณะของสังคมนั้นโดยเฉพาะ

Bibliography

- Bhatti, Ghazala. "Social and Educational Inclusion in Schools and Their Communities." In *Education for Democratic Intercultural Citizenship*, edited by Wiel Veugelers, 61-80. Leiden: Brill, 2019.
- Collins, Megan. "Bongai in Tanjong Ipoh, Negari Sembilan." *Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society* 75, no. 1 (282) (2002): 91-114.
- DeLuca, Christopher. "Toward an Interdisciplinary Framework for Educational Inclusivity." *Canadian Journal of Education* 36, no. 1 (2013): 305-348.
- Florian, Lari, and Kristine Black-Hawkins. "Exploring Inclusive Pedagogy." *British Educational Research Journal* 37, no. 5 (October 2011): 813-828.
- Goh, Daniel P. S. "10. Arrested Multiculturalisms: Race, Capitalism, and State Formation in Malaysia and Singapore." In *Multiculturalism in the British Commonwealth: Comparative Perspectives on Theory and Practice*, edited by Richard T. Ashcroft and Mark Bevir, 191-211. Berkeley: University of California Press, 2019.
- Groemer, Gerald. "The music of Malaysia: The Classical, Folk, and Syncretic traditions by Patricia Matusky and Tan Sooi Beng." *Asian Folklore Studies* 63, no. 2 (2004): 346-348.
- Jokinen, Markku. "Inclusive Education—A Sustainable Approach?" *American Annual of the Deaf* 163, no. 1 (Spring 2018): 70-77.
- Markus, Andrew. "Attitudes to Multiculturalism and Cultural Diversity." In *Multiculturalism and Integration: A Harmonious Relationship*, edited by Michael Clyne and James Jupp, 89-100. Canberra: ANU Press, 2011.
- Messer, Dolores, and Stefan C. Wolter. "Are Student Exchange Programs Worth It?" *Higher Education* 54, no. 5 (October 2007): 647-663.

- Navarro, Silvia Baldiris, Panagiotis Zervas, Ramon Fabregat Gesa, and Demetrios G. Sampson. "Developing Teacher's Competences for Designing Inclusive Learning Experiences." *Educational Technology & Society* 19, no. 1 (January 2016): 17-27.
- Palkki, Joshua. "Inclusivity in Action: Transgender students in the Choral Classroom." *The Choral Journal* 57, no. 11 (June-July 2017): 20-35.
- Sagawa, Noriyuki. "Malaysia's 1996 Education Act: The Impact of a Multiculturalism-type Approach on National Integration." *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia* 22, no. 1 (April 2007): 30-56.
- Sanrattana, Unchalee. "An Implementation of Inclusive Education." *International Journal of Education* 33, no. 2 (April-June 2010): 80-85.
- Santhiram, R. "Chapter Nine: Educational Research in Multiethnic School Settings: A Malaysian Experience." *Counterpoints* 112 (2001): 137-154.
- Simon, Artur. "Southeast Asia: Musical Syncretism and Cultural Identity." *Fontes Artis Musicae* 57, no. 1 (January-March 2010): 23-34.
- Soodak, Leslie C. "Classroom Management in Inclusive Settings." *Theory into Practice* 42, no. 4 (Autumn 2003): 327-333.
- Sooi Beng, Tan. *Bangsawan: A Social and Stylistic History of Popular Malay Opera*. Singapore: Oxford University Press, 1997.
- Soon Lee, Tong. "The Music of Malaysia: The Classical, Folk, and Syncretic Traditions SOAS Musicology Series by Patricia Matusky and Tan Sooi Beng." *The World of Music* 47, no. 2 (2005). 167-169.
- Tammaasaeng, Maliwan. "Inclusive Education." Accessed February 19, 2025. <https://www.deafthai.org/knowledge-center/>. (in Thai)
- Tassanawongwara, Chayuti. "Integrity on Diversity: the Malaysia's Cultural Pluralistic Music." *Journal of Music and Performing Arts, Khon Kaen University* 5, no. 3 (September-December 2023): 45-66. (in Thai)
- Waitoller, Federico R., and Alfredo J. Artilles. "A Decade of Professional Development Research for Inclusive Education: A Critical Review and Notes for a Research Program." *Review of Educational Research* 83, no. 3 (September 2013): 319-356.
- Welsh, Bridget. "Malaysia's Political Polarization: Race, Religion, and Reform." In *Political Polarization in south and southeast Asia: Old Divisions, New Dangers*, edited by Thomas Carothers and Andrew O'Donohue, 41-52. Washington DC: Carnegie Endowment for International Peace, 2020.